

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és oszúrtörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előlajók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,

földbirtokos.

Dr Hinléder Fels Ernő,

orsz. képviselő.

Dr Kállay Tamás,

orsz. képviselő.

Dr Pál Ernő,

ügy. d.

Dr Viola Sándor,

ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FÜMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olós árszabás szerint. Nyilt-tár sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám

Törvénytörvényes mizériák.

A kik a lapokból a törvény-székek működéséről szóló statisztikai kimutatásokat olvassák, bizonyára nem egyszer fejezték már ki elragadtatásukat a törvénykezés gyors, egybevágó és kifogástalan működése fölött. A számok napnál is fényesebben bizonyítják, hogy az igazságszolgáltatás hivatása magaslatán áll és együtt haladunk a nyugati kultúrával, mert hiszen törvényeszeink évenként minden hátrálékot ledolgoznak, minden új beadványt elintéznek.

Azok azonban, akik a törvény-széken gyakrabban megfordulnak s az igazságszolgáltatás gépezetének titkaiba is bepillanthatnak, bizony másként gondolkoznak és egy csopót sincsenek megelégedve az egyes törvényeszekeknél uralkodó állapotokkal.

Mióta az igazságszolgáltatásban a statisztikai kimutatásokat öncélnak tekintik, az egész igazságszolgáltatás csak segédeszköz a statisztikai adatok összeállításának. Arra való, hogy adatokat szolgáltatson a felsőbb hatóságoknak egy-egy bíróság, vagy az egész törvény-szék tevékenységéről. De legfőbb célját, a jog, az igazság megközelítését (nem is megvalósítását) el nem éri, sőt attól mind inkább és inkább eltávolodik. Megköveteli ugyanisa szent statisztika, hogy minden évben, minden ügyet elintézzenek, s mert a kormány a forgalom emelkedésével számbeli arányban álló bírói személyzetéről nem gondoskodott, azért az év vége felé az összes bíróságoknál valószínű vásári munka folyik, mely a bírót kimeríti, az ügyvédet és feleket elképedtetleníti és az igazságszolgáltatás komolyságában való hitet teljesen megrendíti. Tömegesen tűzik ki a tárgyalásokat és nincs bíró, aki elintézzé azokat.

A székelyudvarhelyi törvény-széknél például van az elnökön kívül hat bíró, kik közül egy a telekkönyvi ügyeket intézi, s annyi dolga van, hogy ha minden idejét annak szenteli is, alig tudja rendesen elvégezni. Két bíró a tagosításokat végzi s ez okból az év nagyobb részét székhelyétől távol kell töltenie s így másféle munkát alig végezhet.

Ha még megemlítem, hogy a vizsgálóbíró is teljesen lekötött munkaköre, s ő is nagyon gyakran napokon át kénytelen a törvény-széktől távol lenni, akkor marad a polgári, büntető, kereskedelmi, váló, csődügyek és a sommás és büntető felebbvitel intézésére két bíró. Ezeknek aztán mindenféleképpen vegyesen kell foglalkozniuk. Alig van idejük arra, hogy az ítélezésük alá kerülő ügyeket megtanulják s a tanácskozások alkalmával behatóan megvitassák.

Itt van természetes oka aztán a rossz ítéleteknek, melyek nagyobb része ellen sommás eljárás törvényünk szerencsétlen felebbezési rendszere következtében még jogorvoslattal sem lehet élni. Pedig milyen gyakran megesik az, hogy a járásbíróstól felebbezés folytán a törvény-szék elé kerülő ügyben a törvény-szék egész másképp ítélt, mint a járásbíróstól! És a törvény az esetek legnagyobb részében kizárja a felebbezést.

Addig, a míg a törvény hiányán a törvényhozás nem segít, ezeknek a sajnálatos állapotoknak káros következményeit egyedül a bíróság alapos, lelkiismeretes és körültekintő munkája tudná némiképp ellensúlyozni.

De az alapos és lelkiismeretes munkát ismét csak a mindent leöröltető rendszer és bíró-hiány teszi lehetetlenné.

Nem egyszer megtörténik, hogy betegség vagy egyéb ok miatt még annyi bíró sincs a törvény-széknél, hogy egy tanácsot össze lehessen állítani. Megtörtént többször, hogy a reggeli 8 órára idézett és meg is jelent feleket órák hosszat várakoztatták, míg a válóperekben előírt békéltetés formaságát, melyet három tagú tanácsban kell eszközölni, a felhívott járásbíróstól albiróval teljes számra kiegészített tanácsban végrehajthatták s az ügy érdemében a tárgyalást megkezdhették. A közelmúlt napok egyikének reggeli 8 órájára nyolc ügyben tűztek ki felebbezési tárgyalást s idézték meg a peres feleket. Bíró azonban az egész törvény-széknél csak kettő volt, kikből természetesen nem lehetett a hármas tanácsot megalakítani. Fölhívták tehát a járásbíróst vezetőjét, kinek aznap szintén

elég dolga volt s így csak délelőtt 11 órakor segíthette ki a törvény-széket zavarából. Nagy sebbel-lobbal elintézték ekkor egyet a nyolc ügy közül, míg a többi az ügyvédek jobb időkre halasztatták el. A felek és képviselők azonban ott vártak reggeli nyolc órától késő délig — hiába. Másnap ugyanez az eset ismétlődött.

Van olyan bíró a székelyudvarhelyi kir. törvény-széknél, aki az évnek eddig lefolyt körülbelül 300 napja alatt 198 ítéletet készített. Jut tehát egy ítélet megszerkesztésére az ügy tanulmányozásával együtt egy és fél nap, ha semmi mással nem foglalkozik. Ámde, mint már említettem, minden bíró munkájára valóságos vegyeskereskedés, melyben minden kapható, csak — alaposág nem. Ezt azonban a már kifejtettek után csodálni nem lehet. És nem lehet csodálni, ha a bíró tárgyalások alkalmával alig figyel a felek előadásaira, mert mindig csak arra kénytelen gondolni, hogy hány ügy van még hátra s ezzel a tárgyalással egyéb munkái mennyi hátramaradást szenvednek.

Mindezek botrányos állapotok, melyeken a magyar igazságszolgáltatás érdekében sürgősen segíteni kell. Az orvos azonban nem annak nagyhangú hirdetése, hogy micsoda intézményeink vannak — papíron, hanem a bírói személyzet szaporítása és a bírói munkálkodás nyugodtságának biztosítása.

Addig, a míg csak azt nézik felsőbb köreink, hogy a bíróság számszerűleg kimutatva mennyit dolgozott s ezt a számszerű eredményt egyedül a bíró munkaerejének teljes kizsákmányolásával igyekeznek fokozni, a magyar nemzetet nevezhetik jogásznemzetnek, Magyarországot jogállamnak, de mind a két elnevezés hazugság lesz.

Dr Pál Ernő.

A politikai helyzetről.

Archimédes.

Archimédes, a tudós, úgy nyilatkozott: „jelöljetelek egy pontot a földgömbön kívül, hová a lábamat megvethetem és kiemelem a földtekét sarkából”. Szerencsére e pontot nem fedezte föl és e sárgolyó, melyet

földgömbnek nevezünk, folytatja pályafutását háborítlanul Archimédes előtt több millió esztendővel és fogja folytatni Archimédes után is több millió évekkel.

A Fejérváry-kormány elnöke is archimédesi akaraterővel törekszik a világot sarkaiából kiemelni és a magyar társadalmi és politikai életet megváltoztatni. Mesés tervekkel és ígéretekkel állott 15 budai polgár elé, olvasva nagy hanggal programbeszédét, hogy hallja ország-világ.

Ő az országgyűléshez fordul — mondja Fejérváry — és ha az őt nem akarja megérteni, az ország lakóihoz, de reméli a többséget megnyerni, mert ő mindenekelőtt akarja az általános községenkénti titkos szavazást, hol részt vegyen minden 24 évet betöltött állampolgár, ha írni és olvasni tud. A hadügyi kérdések terén keresztülviszi a kilences bizottság programját, melyet ő Felsége még Tisza kormányralépésének idején elfogadni kegyeskedett. (Tehát lesz ígérete a fokozatos haladásnak és a katonai terheknek fokozatos haladás nélküli emelkedése.) Igéri mezőgazdaságunk lendülését. A végtelen nagy gazdaságok (latifundiások) és állami birtokok felparcellázását, örökös haszonbérre adását. A kisipar támogatását. Messzemenő beruházásokat, különösen a víziutak létesítése körül. Továbbá egy sereg szociális és demokratikus követelés megoldását, t. i. a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak jogi viszonyainak igazságos rendezését; a mezei, erdei munkások viszonyainak szabályozását; a gyermekek, fiatal koru munkások és munkásnők védelmét, valamint a munkások gyermekeinek iskoláztatását, ipari pályára való ingyenes nevelésüket; baleset, betegség, aggkor s rokkantság esetére való gondoskodást; munkáskórházak és szanatoriumok ügyét; a közegészség államosítását. Gondoskodás tárgyát képezi az igazságszolgáltatás gyorsítása és olcsóbbá tétele. A progresszív adó behozatala. Ingyenes népoktatás. Az állam nyelvének taníttatása. Az általános állami tanítóképesítés behozatala. Az 1848. évi XX. t.-c. 3. §-a értelmében bevett vallásfelekezetek közt a teljes egyenlőséget és viszonyosságot érvényesíteni. A közigazgatást államosítani. A szolgálati pragmatikát szabályozni. A tisztviselők, jegyzők fizetését rendezni. Végül a horvátokkal a jó viszonyt fentartani.

Egyszóval édes magyarom, Fejérváry ép, mint a mult tizedek lelkiismeretlen kortesei, ígér fűt, fát,

csak megtéveszse a könnyen hívőket. A pusztá egyéni önzést, a községe magánérdeket igyekszik harcba vinni a népszellem ellen. És erre a lelkiismeretlen célra tör a leglelkiismeretlenebb eszközökkel és ígéretekkel Fejérváry, ki képviselője annak a gyalázatos katonai politikának, mely a katonai költségvetés óriási nyomásával törekedett minket koldusbotra juttatni és veti a nemzet szemére, hogy nem gondolt a nép bajával. Mond bizelgő szavakat, hogy a magyar nemzet megfelekezze küzdelme tárgyáról, a nemzeti követelésekről, mint az Aesopus mesébeli róka a hollónak, hogy az hangját fitogtatva, a sajtot kiejtse szájából. Nézetem szerint, mint Archimedesnek, nem sikerült azt a bizonyos pontot megtalálni, honnan a földet kiemelje sarkából. ép úgy nem sikerült Fejérvárynak az ország szívéhez, a nemzet rokonszenvéhez, szeretetéhez az utat megtalálni, mert az alkotmánytipró kormánytól, idegen érdekek szolgájától nem remélhetjük alkotmányunk kiépítését, jogaink megvédését.

A törvényhatóságok a főispánok ellen.

Ugy Pestmegye, mint Kolozsvár elhatározta ujonnan kinevezett főispánját, miután törvénytelen kormány által lett kinevezve, nem iktatja be és tőle az esküt ki nem veszi.

Megyenken a legnagyobb bizonytalanság van, mert bár láttuk kihurcolkodni Hollakit, ki hír szerint csak a titkárjától bucsuzott el, tőle is csak azért, mert szobáján kellett keresztül menjen, de mindezideig semmi biztos tudomásunk nincs az új főispán személyére vonatkozólag. Mondják, hogy vállalkozás hiányában vagy tót, vagy oláh nemzetiségűt fognak kinevezni, mely hír megnyugtató is közvéleményünkre, a korábbi már alaptalannak bizonyult hírekkel szemben.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A sir.

Irtá: Kornai István.

Mig élünk, addig szük a nagy világ itt, S ha meghalunk, a kicsiny sir elég. Emléke néhány nagynak él sokáig, És elfelejtjük milliók nevét. Elődeink csak képzeletben élnek. Takarják egymást elhalt nemzedékek, Mint százados fatörzsből évgűrök, Vagy bolygók páncélján földrétegük. Az ősök egymás műveit szétdúlták, Örökségünk csupán a sirhalom. Az avar sirok s egyiptomi gulák Tulemelkednek annyi századon. S hiába tűnnek új évezredek még, Te maradsz mindig legtartósabb emlék, Fél alkotásaink másik fele, Sir, semmiségünk zord intő jele! Oh, kihal egykor minden földi nemzet, Ha ez a vén föld végképen kihül. Am temetőjük soha el nem vészhet, Ez meg marad végső emlékjelül. Az egész földgömb lesz az ember sirja, S rá jéghegyekkel Isten majd fölírja: „A küzdő emberiség itt pihen, És nem tolytatja művét soha sem!”

Halottak emlékezete.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

Lassu ringással ereszkedik alá a fák elfakult, elsárgult levele, a tölgyek sűrű koronája, mely még néhány

KÜLÖNFÉLÉK.

Halottak napján.

(Bartha Miklós sirjánál.)

Rideg őszi nap van. Fázom, szinte reszketek... És mégis káprázat fog el, amikor sirodnál megjelenek, Bartha Miklós! Ez a nagy emberek varázsa, kiket megértünk, szeretünk...

Rólad emlékezem. Rólad beszélni, veled foglalkozni aktuális dolog. Hiszen még mindig magunk előtt látjuk a nagy csatahős üres helyét, a mit halálódásod hátrahagyott. Oh, mert a nemzeti kultusz oltárán tehetségével senki sem áldozott szében, nemesebben, mint te.

Halottak napja van. A te napod is, Bartha Miklós. Eljöttem sirodhoz, mely a nagyoké mellett domborul. Most is a nagy emberek közt vagy, mint voltál életedben. Igazi nagyság a stréberek, haszonlesők mostani piszkos korszakában. Igen, mert ideálokért éltél, harcoltál. Eszményeid voltak, melyekből a nagy gondolatok színes pillangói rajzottak ki...

Ezek az arany-gondolatok megtermékenyítették szívünket és a honsszerelem édes melegével töltötték meg lelkünket...

Most itt pihensz a földi harc után. Nagy csatákat vívtál. Nagy sebeket osztottál ellenfeleidnek, mert szent örökségünkért fogtál fegyvert. Fájt a seb, amit vitéz karod osztott, de fájt a te jó lelked is, hogy annyi hitvány, önző ember támad hazája ellen. Ez a tudat acélozta karjaidat. Félték, remegtek téled és rádfogták, hogy szívtelen vagy. Azok a szívtelen panamisták fogták rád! Látszik, nem ismerték — vagy inkább nem akarták ismerni — magasztos eszméidet, nem ismertek meg tégedet, Bartha Miklós, pedig csupa szív voltál...

Emlékezem, ezelőtt pár évvel együtt utaztunk a mi közös szülő-

földünk vasútján. Szembe ültünk a kocsiban. Egyszer aztán helyet cseréltél velem, hogy az ablakból szembe láthasd Rugonfalvát. Némán, hosszasán néztél azt a kis szülőfaludat és szemeid megteltek könnyel... Egymástól bucsuztatok utóljára.

A te jóságos szíved sirdogált Bartha Miklós. Ki tudja, mennyi drága emlék akkordja rezdült meg annak hur-jain!

Oh, szívtelen embernek, nincsenek emlékei, nincsenek könnyei...

Egy szomorú nőt akkordjai esendülnek meg az én szívemben is. A te szomorú nótád hangjai ezek: „Lehullott a rezgő nyárfa levele...” A hideg őszi szél felém söpri a fakult leveleket. Egy marok nyárfa levelet sirodra hintek és kerem az Istent: *Pihenj csendesen! A magyar-ságért élő-haló szíved porai termékenyítsék meg a haza szent földjét!*

Szomorúan távozok. Be fájdalmas, be bus itt minden! És mégis káprázat fog el: a nagy emberek varázsa, kiket megértettünk, kiket örökké szeretünk!

Fülei Sz. Lajos.

— **Mindenszentek,** a halottak emlékűnepe van ma. Több, mint kilencszáz éves megemlékezése ez a ker. egyháznak. Odilo clugny-i apát 998-ban a szent Benedek-rend zárdájában rendelt volt el requiemeket először. Később pedig a pápák az egész egyházra kiterjesztették; habár azelőtt is szokásban volt, hogy egyes egyházak meghalt tagjaikért bizonyos napokon imákat, miséket végeztek, illetve szolgáltatnak. A keresztény világnak azonban meghatározott ünnepnapja nem volt. Ma már az egész világon megemlékeznek a halottakról. Este-fele megkondulnak a harangok, minden sirra koszorút, virágot tűz a kegyelet és kigyulnak a mécsek megszámlálhatatlan milliói. Holnap pedig, az igazi halottak napján lesz

az ünnepélyes mise a mélyen megrendítő: „Dies irae, dies illa! kezdetű gyászenekkel. Ezen nap a csendes birodalom még csendesebb lakóinak napja, amelyhez fűződő gondolatainkban egyetlen vigaszunk és reményünk, hogy az evesztet után a feltámadás következik. Amint az elvetett búzaszem a földben szétfoszlik és azután életet adó dus kalászt hajt, azon képen az ember, a föld ura sem maradhat örökre megsemmisülve... Feltámadunk!

— **Képviselői beszámoló.** Dr Hinlédér Fels Ernő, a homoródoklánci választó kerület általános tiszteletben álló függetlenségi és 48-as Kossuth-párti képviselője, lapunk főszerkesztője, beszámoló körutrá indul mai napon kerületében. Dr Hinlédér képviselő éppen a legalkalmasabb időpontban keresi fel választó közönségét, hogy a Fejérváry-kormány hirhedt programját velük megismertesse; összehasonlítván a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt tiszta magyar érzésből fakadt erejét az osztrák kamarilla ármánykodásaival. A közszerepetben levő képviselőt mindenütt lelkesedéssel várják a székely hazafiak, kik ma még inkább ragaszkodnak a függetlenségi eszmékhez, mint valaha.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Az e hó 2-án (csütörtökön) d. u. 3 órakor a megyeház kistermében megtartandó 40-es bizottsági ülésre, valamint a másnap (pénteken) a díszteremben d. e. 10 órakor kezdődő rendkívüli közgyűlésre, ismételtén felhívjuk az érdekelt bizottsági tagok figyelmét.

— **Vasuti menetrend változások.** Mai naptól kezdve a Székelyudvarhelyről eddig reggel 7 és d. u. 3 órakor indult vonatok menetrendjében változás állott elő. Ezentúl reggel 6 óra 50 perckor és délután 2 óra 50 perckor indulnak városunk-

szívünkben mégis a gyanu, hogy hát ha talán ép ez egyszer felbomlik a természet rendje és éppen ezt az egyetlen telet tavasz többé nem követi?

De az aggodás, a kétkedés e szomorú napjaiban itt van vigasztaló zsolozsmáival, minden sebre gyógyító irt csöpögtető balzsamával a vallás. A vallás, melynek minden vigasza, egyetlen egy szóból áll, egy lelket fölemelő, csüggedőket biztató, kéttségbe esetteket új életre serkentő szóból, ebből a szóból, hogy: feltámadunk.

És valamint a télnek jeges kerge, mely a mindenséget fedi, a tavaszi nap első sugaraitól, melegtől egyre gyengül, egyre olvad, míg végre teljesen megtörik, eltűnik, e szónak hallatára is, mintha a kishitű kétkedés, mely szívünket fedi, lassan, lassan valami csöndes, vigasztaló megnyugvásnak ad helyet.

Nézzétek a százezreket, kik sűrű áradatban vonulnak ki az emberi-ség kálváriájának utolsó stációjához; nézzétek a boldogtalanokat, az árvákat, kiknek szívébe szeretteik sirja mellett a viszontlátás reményének édes érzete költözik...

Azok a könnyek, melyek ott kinn a temetőben hullanak, nem a fájdalomnak, hanem a vigasztalásnak könnyei. Azok az apró kis lángok, melyek mindenszentek estéjén ki-

gyulnak, a remény tűzének lángjai. Az a füst, mely kavarg s magasra száll, talán annak a feltörő áhitatnak a jelképe, mely az Ur trónusa felé törekszik, hogy irgalmat, bocsánatot keressen és találjon az élőknek és az elhunytaknak is.

De nem csak az egyes családok kegyelele nyilatkozik meg ilyenkor, hanem a családok összességéé, a nemzeteké is. Nagyjait siratni, emlékeztetüknek hódolni zarándokol ilyenkor a nemzet, melynek szívében még magasra lobog a kegyelet, a megemlékezés magasztos érzete.

A mi nemzetünk is mindig kegyelettel ünnepli meg e napot, de az idén talán még az eddiginél is fokozatosabb mértékben, még nagyobb lelkesedéssel áldozhat a kegyelet oltárán.

Hiszen csak most, e mindenképpen válságos idők közepette érezzük, tudjuk, hogy mit veszítettünk bennünk, kik immár örök békében, örök nyugalomban pihennek ott alant, a csend, a megnyugvás honában.

Körülöttünk sötét felhők fedik a szemhatárt, mindenütt eljövendő viharoknak zordon árnyai kísértének. Nincsen vigaszunk e sívár éjszakában, csupán csak kettő, a remény és az emlékezés. Az a remény, hogy e sötét felhők még valaha eloszlanak és helyükbe egy új, fakadó ta-

ból a vonatok s a csatlakozás nem Héjjasfalván, hanem Segesváron lesz. November hó 15-ikétől kezdődőleg pedig a Budapest és Predeal között Kolozsvár és Arad felől jövő gyorsvonatok csak Brassóig közlekednek.

— **Nem volt előértekezéslet.** A negyvenes intéző bizottságot tegnap d. u. 5 órára előértekezletre hívták össze a vármegyeház kistermébe. Azonban a megválasztott tagok közül azon csupán Szabó István és lapunk szerkesztője jelent meg. A vidékiek még menthetők, mert a meghívót későn kapják, de a helyben lakó bizottsági tagok... Mult számunkban immár röviden megmondtuk véleményünket.

— **Iskolai ünnep.** A helybeli róm. kath. főgimnázium ifjúsága Szent Imre napján (e hó 5-én d. e. fél 11 órakor), mint az intézet védőszentjének emlék-ünnepén, a plebánia templomban végzendő szent-mise után a főgimnáziumban ünnepélyt tart igen változatos műsorral.

— **Főmérnök-változás.** A kereskedelemügyi minisztérium Diószeghy Sámuel kir. főmérnököt, a dévai építészeti hivatalhoz, Kovács Ákos kir. főmérnököt pedig Temesvárról a helybeli építészeti hivatalhoz helyezte át hasonló minőségben.

— **Dr Félégyházy Kálmán** marosvásárhelyi kir. törvényszéki joggyakornokot, Félégyházy Antal helybeli ev. ref. koll. tanár fiát, az igazságügyminisztérium a brassói kir. járásbíróshoz aljegyzőnek nevezte ki.

— **Székely háziipar.** Sáfrán István törtei születésű ácsmester, aki legutóbb Kolozsváron, a kórház építésénél Neuschlosz Károly építész alkalmazottja volt s onnan Marosvásárhelyre, majd a városunk mellett levő Behlenfalvára költözött, igen ügyes szalmafonatos szeket mutatott be szerkesztőségünknek. A széket megmutattuk Gyarmathy István épület- és butoraszatlosnak váro-

vasznak rózsás hajnala költözik az ég boltozatjára és a megemlékezés azokért, kik éltükben szívük egész melegével, lelkük fiatalos hevével éltek, küzdöttek a magyar szabadságért és nemzetünk függetlenségéért.

S ha e megemlékezés egymagában nem is ad nyugalmat lelkünknek, mert hiszen elszoruló szívvel kell látnunk, hogy meddő volt a küzdelem, melyet e nemeslelkű férfiak vívtak és hiábavaló az a sok áldozat, melylyel a szabadság Isteneinek áldoztak, mégis megnyugvást ad szívünknek a remény, a hit, hogy idők multán minden seb behegged és hogy tavasz eljöttével kicsirázik a mag, mely hosszú időn át dermedten nyugodott a kérgessé fagyott föld méhében.

Addig azonban, míg ez az idő eljövend, várjunk nyugodtan, békén, türelemmel. S ha szívünket már nagyon is fojtogatná a keserűség, tegyük meg azt, mit eddig csak a halottak szomorú ünnepén tettünk, zárándokoljunk el nagyjaink sírjához és hullajtsuk ottan a honszeretet lángoló könyűit. Ez a visszaemlékezés el fogja oszlatni szívünk minden buját, gondját, keservét, azaz az egy igével, hogy: „Feltámadunk!”

sunkban s az az életrevaló eszme merült fel, hogy Sáfrán István munkája figyelmet érdemel s méltó a felkarolásra. Ha egy kis összeget, meg a Simon Károly szovátai asztalos által a kereskedelmi és iparkamará rendelkezésére bocsátott állami gépeket átadnák Gyarmathynak, egészen szép, kivitelre is alkalmas székely produktumokat lehetne meghonosítani úgy a szalmafonatos székekből, mint más dolgokból. Addig is, míg rövid időn belül ilyen irányban a székely kamarához kérvény érkezik, ajánljuk előjegyzésre és az érdeklődők hazafias pártfogásába. Egy nagy karosszék (teljesen kézimunka) 5 K és a rendes kis karosszék 2 koronába kerül most. Azonban megfelelő gépmiveléssel — olcsóbb lenne. A nagy karosszék szerkesztőségünkben megtekinthető.

— **Vidéki postaközlekedésünkről** ismét panaszt vettünk. Ezalkalommal a bögözi és farcadi postakézből van szó. El sem akarjuk hinni, hogy olyasmik is előfordulhassanak, mint a milyen eseteket elősoroltak a rendetlen kézbesítések és egyebekről. Felhívjuk a postaigazgatóság figyelmét eme két helyre s a legszigorubb intézkedést kérjük, úgy a levelek, mint a hírlapok pontos kézbesítése tárgyában.

— **Az iparfelügyelői kerületek** új beosztását némi módosítással immár véglegesítették a kereskedelemügyi minisztériumban s az új rend már mai napon életbe lépett. E szerint két ipari főfelügyelőség lesz. Az egyik Budapesten Magyarits Ágost, vagy helyettese Lode Rezső; a másik Pozsonyban Péterffy Zoltán, vagy helyettese Koiss Géza ipari fő-, illetve felügyelők vezetése alatt. Udvarhelyvármegyét a segesvári kerülethez csatolták és oda Donner Kornél iparfelügyelő van kinevezve. Ez ellen vármegyénk közigazgatási bizottsága felírt a kereskedelemügyi minisztériumhoz s reméljük, hogy Székelyudvarhely székhellyel Csik-, Háromszék- és Udvarhelyvármegyék részére egy új iparfelügyelőséget rendszeresítenek. Szterényi József államtitkár ur igen jól ismeri a székelyföldi viszonyokat. Azt is tudja, hogy iparunk annak idején mily magas színvonalon állott. Viszont azonban — ha csak egy csepp érzése is maradt a székely iparosok iránt — be kell ismerje, hogy itt intenzív munkaerőre, jóindulatu szervező és vezető egyénre van szükség, mert különben maholnap az elárvult, elerőtlenedett iparosok felett fájdalmas szívvel énekelhetjük a „Circumdederunt me“-t. Brassó, Kolozsvár, Marosvásárhely, Segesvártak új iparfelügyelőségeket. Kolozsvárt nem számítva, Székelyudvarhely központi fekvésénél fogva, sokkal inkább alkalmas, mint akármelyik város az iparfelügyelőségi székhelyre. Elvárjuk tehát, hogy székelyföldi városaink a kellő méltánylásban részesüljenek.

— **Világkiállításon kitüntetett székely iparos.** Filep Dezső, a székely udvarhelyi állami kő- és agyagipari szakiskola volt derék növendéke és jelenleg korondi agyagiparos, a liegei (Belgium) világkiállításon agyagipari készítményeivel ezüst érmet nyert. Nagyon örvendünk a törekvő székely iparos diadalán s kívánjuk, hogy kitartó munkássága minden irányban sikerrel járjon!

— **Melyik király?** Az ujvidéki „Zasztava“ írja a következőket: Az ujvidéki törvényszék elnöke a napokban hirdetett ki egy szegedi kir. táblai ítéletet egy elítéltnék.

— Ö felsége a király nevében — kezdi az elnök és ezzel olvassa tovább, hogy az ember hat hónapi fogházra van ítélve. Amikor az elítélt hallja, hogy a kir. tábla elítélte, jóllehet a kir. törvényszék fölmentette, egy kicsit meghökken, azután meg csodálkozva kérdi:

— Alázatosan kérem, melyik király ítél el?

— Hát a magyar király! — felelé az elnök.

— Hogyan lehetséges ez? Hiszen az előbb még fölmentett s azóta semmit sem vétkeztem...

— **Székely akció.** Közölve volt már, hogy vármegyénk Sódéke mily örvendetes fejlődésnek néz elébe; hosszú és kitartó munka után sikerült elérni, hogy a parajdi sótelep, mely hazánk egyik legnagyobb sótelepe, végre oly mértékben legyen bányászva, hogy ezáltal ne csak az állam jövedelme fokoztassék, hanem egyúttal az egész vidék jóléte emelkedjék, mert a mint a sóbánya üzemének fokozása el lett határozva, azonnal eldőlt a kisküüllővölgyi vasut sóvárads-parajdi része kiépítésének rég vajdó kérdése is. A vasut most lázas munkával épül, hogy már a jövő év első hónapjában a forgalomnak átadassék, az új sóbányával kapcsolatosan, de annál még fokozottabb erővel épül a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság nagy sóörlo-malma, mely a legmodernebb gépekkel felszerelve, hivatva leendő a különféle sónemek, u. m. asztali, szitált só, őrölt só, iparsó és marhasó előállítására. A sóörlo-malom telepengedélyezési tárgyalása Dr Demeter Lőrinc főszolgabíró által okt. hó 26-án már meg is tartatott. A bányauzemnek átalakítása és az új bányatelep feltárása az „Erzsébet-tár“-ból a legnagyobb eréllyel foly, s a parajdi sóbánya a jövőben már eddigi termelésének négyszeresét fogja adni. Ugy ezek, mint az ezekkel járó anyagfogyasztás és fuvarozás sok kenyérkereső kéznek ad munkát s így bátran állithatjuk, hogy a székely akciónak ez az egyik legsikeresebb eredménye, mert nem ajándékot, hanem oly munkakört ad a népnek, mely állandó leendő s így meggátolja a kivándorlást. Sajnos, hogy a beállott korai tél a vasútépítést akadályozza, de azért reméljük, hogy pár nap múlva az ismét jobbra fordul s a vasut is kész leendő januárra.

— **Tananyag-beosztás és órarend.** A tanügyi köröket bizonyára érdekelné fogja, hogy Betegh Pál és Tsa könyvnyomtató és könyvkötő intézete a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 2202—905 eln. sz. rendeletével kiadott Tanterv és Utasítás értelmében, egy kiváló tanügyi szakember tervezete szerint, minden igényeket kielégítő tananyag-beosztást és megfelelő órarendeket bocsát a m. tisztelt tanító urak rendelkezésére közelebből. Az igen célszerű nyomtatványok olcsó ára, kitűnő minősége, egyszerű és könnyű kezelhetősége folytán, országos elterjedésre számíthatnak s az eddig e célra használt nyomtatványoknál jóval olcsóbbak lesznek és sok hiábavaló munkától kímélik meg majd a tanítókat.

LEGUJABB.

Még Tiszáéknak sem kell...

A Tisza István gróf vezerségevel vajdó szabadelvűpárt sorsa hétfőn este eldőlt. Ellenzékbe megy a Fejérváry-kormány nyal szemben. Az ősz Podmaniczky Frigyes báró elnökelete alatt megtartott ülésen Tisza gróf egy óráig tartott beszédében vette bírálat alá a kormány programját s határozati javaslatot terjesztett elő, mely szerint a szabadelvűpárt nem támogathatja a mostani kormányt, mert programjában csak a különböző pártok elveinek reprodukcióját látja. A program gazdasági és szociálpolitikai részében nem talál oly mentő gondolatot, mely helyreállíthatná megzavart közéletünket.

A Fejérváry által adott program különben is nélkülözi a kormány-program sarkalatos feltételeit, mert a programban foglalt óriási pénzügyi műveletek rövid időn belül nem valósíthatók meg. Az általános választói jogra vonatkozóan kijelenti a szabadelvűpárt, hogy ő is eleve tekintetbe tartja a választási törvényt, de az általános választói jogot végcélnak tekint, most csak a választói jog kiterjesztését pártolhatja.

Apja fia...

Fejérváry-körökben beszélnek, hogy Haller József gróf, Haller János gróf háromszékmezei főispán fia, a neki följáró kisküüllőmezei főispánságot elfogadta. Nagy idők, kisemberek!...

Hazafias tisztviselők.

Kolozsmegye tisztviselői kara Töcauer Ödön főszolgabíró temetésén testületileg vett részt. Valaki indítványozta, hogy Teleki László új főispánt hívják meg a vezetésre. A többség azonban ellentmondott és Bély Ákos gróf volt főispánt hívták vezetőjüknek, aki tényleg részt is vett a tisztviselői kar elén. Igen érdekes jele ezen bojkott a közlebbi beiktatás megkísérlésének.

TANÜGY.

Meghívó. Az Udvarhelyvármegyei Tanító-egylet „Homoródvidéki Járasköre“ rendes köri gyűlését f. évi november hó 23-ik napján d. e. 9 órakor kezdődőleg Homoródmáson, az állami iskola helyiségében tartja meg, mely gyűlésre a tanító-kör rendes és pártoló tagjait, valamint a tanügybarátokat tisztelettel meghívom. Homoródmás, 1905. október 27-én Kriza Snádor tan. köri elnök.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr Hinleder Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

Feladasi hirdetmény.

Udvarhelyvármegyében Árvátfalva II. határrészben (Tizenhétfalva havasán) a székelyudvarhelyi vasutállomástól 21-6 klm. távolra fekvő lokodi közbirtokossági „Borzás mezeje“ legelőből 12-7 k hold területen található mintegy 560 köbméter luc, 366 köbm. jegenye-fenyő komlókaró és épületi fa, 511 köbm. luc, 371 köbméter jegenye-fenyő fűrészanyag, 335 köbméter bükk és 215 köbméter luc és jegenyefenyő tűzifa 2 évi kihasználási időtartam mellett **1905. évi november hó 26-án d. e. 9 órakor Lokod község házában nyilvános szóbeli és zárt írásbeli árverésen el fog adatni.**

Kikiáltási ár 5779 K 50 f, melynek 10 százaléka bánatpénz.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverési és szerződési feltételek a székeljudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólírottnál megtekinthetők.

Lókodon, 1905. évi október 31-én.

SÁNDOR MÓZES
közbirtokossági elnök.

715—905. vh. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

A székeljudvarhelyi kir. bírósági végrehajtó közhírré teszi, hogy a székeljudvarhelyi kir. járásbíróságnak V. 523/2—1905. plg. számú végzése által Bécsi Stiglitz & Unger cégnek, képviselve Dr Pál Ernő ügyvéd által, tibodi Szabó Gáborné ellen 225 K 52 f tőke s járuléka iránti ügyben, alperes nől Tibod községben összesen 1420 koronára becsült következő javai, u. m.: két fehér

szőrű és szarvu ökör 4 évesek, két fejős tehén fehér szőrűek 10 évesek, egy meddő tehén kékes szőrű 7 éves, egy fekete szőrű hamos herélt ló és még 5. 6. 7. és 8. tétel alatti ingók Tibod községében alperesnél Szabó Gáborné házában 1905. november hó 9-én délelőtt 9 órakor nyilvános árverésen el fognak adatni, melynél az egyes javak vételáron azonnal fizetendő, esetleg a becsáron alul is a többet ígérőknek át fognak adatni.

Az árverési feltételek a bírósági végrehajtónál megtekinthetők. Ezuttal felhivatnak mindazok, kik a lefoglalt javak iránt elsőbbségi jogokat érvényesíteni vélnek, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, alulírt végrehajtóhoz nyújtsák be, mert különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolva,

egyedül a vételár fölőslégére fognak utasíttatni.

Székeljudvarhelyi bírósági végrehajtótól.

Székeljudvarhelyt, 1905. okt. 20.

BIRÓ SÁNDOR s. k,
kir. végrehajtó.

NAPTÁRAK!

— AZ 1906. ÉVRE
már megjelentek és kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv, zenemű- és papírárukereskedésben

Előjegyzési naptár . . 60 fillér.

Erdélyi képes naptár . 60 "

Az erdélyi vásárok legpontosabb jegyzékével.

KOCSISOK FÖLVÉTELENEK

évre, havi 36 korona fizetéssel nyári, 4 hónapra havi 45 koronát kapnak, ugyszintén kapnak lakást és tüzfát. Ugyanott fölvételnek 15 éves fiuk kocsisnak 30 K havi fizetéssel.

JÓ GAZDATISZT

szintén kerestetik 60—80 korona havi fizetés, lakás és tüzfát.

FÁBIÁN JÓZSEF

Székeljudvarhelyt.

Legolesobb és legesinosabb nyomtatványokat készít Betegh Pál és Társa nyomdája Székeljudvarhely.

KÉPES LEVELEZŐLAPOK

nagy választékban és feltűnő jutányos áron állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv, zenemű- és papírkerekedése Székeljudvarhelyt

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszemléklapok, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos áron. Továbbá működő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendetlenségeiben, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden nemében, a nyálkás aranyrban, hasszervi dugulásokban, huygkó képződéseiben, mézes huygárban, görvél- és mirigydagokban, angolkóros csontlágylás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdőt itál, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktári

SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székeljudvarhelyt

FONOGRÁF ÉS GRAMOFON

Helyszűke miatt fonográf és gramofon tetemesen lecsökkent áron eladó Betegh Pál és Társa könyv- és papíruzetében Székeljudvarhelyen.

SÁRKÁNY S. BANKHÁZA

Telefon 80-89 BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6. Telefon 80-89

a magyar kir. szab. Osztálysorsjáték föelárusítója.

Sürgőnycim :
Sárkányék Budapest.

Folyó számla : Pesti magyar kereskedelmi banknál és a magyar kir. postatakarékpénztárnál.

Legmagasabb pénzkölcsönt nyújtok sorsjegyekre és elzálogosított sorsjegyeket saját pénzzemmel

kiváltak és ezekre nagyobb kölcsönt adok; letétjegy, zálogjegy beküldendő. Kedvező feltételek mellett a kölcsön részletekben is visszafizethető

Budapesti és vidéki kereskedőknek, iparosoknak váltóit leszámitolom és könnyen törleszhető váltó és személyhitelt nyújtok.

TISZTVISELŐK ÉS KATONATISZTEK amortizációs kölcsönt kaphatnak.

Háztulajdonosoknak és földbirtokosoknak

II-ik és III-ik helyre való betáblázásra azonnal folyósíthatok.

Semmiféle előleges jutalékot nem kérek, ugyszintén minden levelet, válaszbélyeg nélkül is, rögtön elintézek.

SÁRKÁNY S. BANKHÁZA

BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6.

25 év óta törvényszékieleg bejegyzett cég.

MEGJEGYZÉS: A XVII. ik sorsjáték 1-ső osztályu jegyei már megjelentek és kérem egyuttal b. megrendeléseit, a legjobb és legpontosabb kiszolgálásról előre biztosítom, minden nyereményt azonnal kifizetek.

A következő szerenese számokat ajánlom, mert ezek nagy nyereménynyel még nem lettek kisorsolva:

2979	12128	12953	16065	35733	44596
51325	58762	80847	99191	101580	105655

Kivágandó

Megrendelő lap.

Sárkány S. bankháza Budapest, VI., Ó-utca 6. szám.

Megrendelem önöknél a számú

nek árát postautalvánnyal küldöm.

A nem kívántat kérem utánvenni.

tessék áthuzni.

Név:

Lakhely, u. p.:

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz“ Székeljudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szíves tudomására hozni, hogy Székelkeresztúron, a Kossuth-téren fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrifagerendelyvel ellátott miskolci váltókeinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb fajú acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és bútortasalásokat, acél szerzőszámokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeptet, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vasárúkat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangu gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerkezetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen előnyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatu szíves pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székeljudvarhely

fióküzlet Székelkeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székeljudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Iskolás fiuk Diákok részére

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat merték után, a ruhák ingyen takaríttatásával.

Legolesobb árak!

Uti bördők a legnagyobb választékban

Nagy választék nyakkendők- és kalapokban